

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ**

Кузьменко Альона Іванівна

УДК 657

**МЕТОДИКА Й ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ
ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ**

Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

***Автореферат**
дипломної роботи
на здобуття ступеня вищої освіти магістр*

Полтава 2018

Дипломною роботою є рукопис

Робота виконана в Полтавській державній аграрній академії на кафедрі економічної теорії та економічних досліджень

Науковий керівник кандидат економічних наук, доцент
Дорогань-Писаренко Людмила Олександрівна,
Полтавська державна аграрна академія, к.е.н., доцент
професор кафедри економічної теорії та економічних
досліджень

Рецензент Тютюнник Світлана Василівна, кандидат
економічних наук, доцент, професор кафедри
організації обліку та аудиту,
Полтавська державна аграрна академія

Захист відбудеться 21 грудня 2018 р. о 9³⁰ годині на засіданні екзаменаційної комісії у ПДАА за адресою: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3, навчальний корпус № 4, аудиторія 437.

Відповідальний за
нормо-контроль

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах сучасної ринкової економіки облік і аналіз фінансових результатів займає одне з головних положень. Фінансові результати здатні охарактеризувати ефективність господарювання підприємства за всіма напрямками його діяльності. Суб'єкти господарської діяльності мають право самостійно розпоряджатися ресурсами і результатами праці, в зв'язку з чим на них накладається відповідальність за вчинення будь-яких дій. Для ефективного управління підприємством управлінський персонал повинен володіти достовірною інформацією про зміни рівня показників фінансових результатів і в зв'язку з цим приймати рішення щодо вдосконалення роботи, яка в першу чергу спрямована на отримання економічних вигод, тобто отримання прибутку.

Також фінансова інформація про фінансові результати необхідна зовнішнім користувачам, таким як власники підприємства або інвестори. Володіючи точною інформацією, вони можуть справити позитивний вплив на подальшу діяльність підприємства. Ведення окремого обліку фінансових результатів забезпечує надання податковим органам достовірної інформації щодо бази оподаткування. Фінансовий результат є окремим об'єктом обліку, що визначає його види та їх значимість у системі фінансового обліку.

Сільське господарство – одна із галузей матеріального виробництва. Сільськогосподарські підприємства створюють продукти харчування для населення, сировину для ряду галузей промисловості, відтворюють основне стадо продуктивної і робочої худоби. Сільське господарство має ряд особливостей, які відрізняють його від інших галузей економіки. Бухгалтерський облік також має особливості, що впливають із специфіки виробництва і наявності різних форм власності: індивідуальної (особисті селянські господарства), колективної (фермерські господарства), акціонерної.

Над проблемами покращення прибутковості вітчизняних підприємств, та вдосконалення методології їх обліку працюють такі провідні вчені: В. Г. Андрійчук, Л. І. Шваб, П. Я. Попович, Є. В. Мних, А. М. Поддєрьогін, Ф. Ф. Бутинець, М. Ф. Огійчук та інші.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана в межах програми науково-дослідних робіт кафедри економічної теорії та економічних досліджень за темою: «Удосконалення прийомів і методів аналізу ефективності сільськогосподарського виробництва та його економічного потенціалу».

Мета та завдання дослідження. Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій з удосконалення організації обліку і аналізу фінансових результатів суб'єкта господарювання.

Виявлення резервів підвищення ефективності використання вкладених коштів є одним із кардинальних питань економіки сільського господарства. Дана робота – власна спроба дослідити стан і перспективи покращення прибутковості на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «Полтава-Сад» Полтавського району Полтавської області.

Досягнення цієї мети можливе шляхом вирішення наступних питань:

- виявити сутність категорії «фінансові результати», узагальнити підходи щодо трактування даного поняття у нормативних джерелах і навчально-методичній літературі;
- узагальнити методичні підходи до оцінки фінансових результатів з метою оптимізації аналітичної роботи на досліджуваному підприємстві;
- здійснити фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства;
- дати критичну оцінку системі документування та обліку фінансових результатів на досліджуваному підприємстві;
- проаналізувати стан ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства і розробити пропозиції з підвищення рівня прибутковості.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є облікові та аналітичні процедури відображення господарських операцій щодо отриманих фінансових результатів товариства з обмеженою відповідальністю «Полтава-Сад» Полтавського району Полтавської області.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади та практичні аспекти аналізу фінансових результатів підприємств АПК. Джерелами інформації служили річні форми звітності підприємства досліджуваного району, бухгалтерська та фінансова документація, форми державної статистичної звітності.

Методи дослідження. Дослідження проводилось із застосуванням наукових методів, що ґрунтується на діалектичному методі пізнання та об'єктивних законах розвитку економіки. До основних загальнонаукових методів дослідження, які були використані автором, належать метод індукції та дедукції, логічний та історичний підходи до вивчення економічних категорій і практики ведення обліку фінансових результатів діяльності підприємства.

Наукова новизна дипломної роботи полягає у наступному:

- удосконалено процес обліку фінансових результатів на досліджуваному підприємстві з використанням автоматизованих систем обліку які дозволяють враховувати особливості господарської діяльності в галузі виробництва продукції сільського господарства;
- визначено основні напрямки покращення рівня ефективності прибутковості підприємства за рахунок запровадження на досліджуваному підприємстві механізму відтворення вкладених коштів на основі інноваційно-технологічної моделі виробництва;
- запропоновано блок-схему відтворення вкладених коштів підприємства, яка включає наступні об'єкти: 1) мета; 2) оцінка стану галузевих інноваційних техніко-технологічних досягнень та рівня конкуренції і рівня розвитку ринкових відносин; 3) законодавча база забезпечення функціонування механізму формування та використання прибутку; 4) інноваційно-технологічна база.

Висвітлені проблеми удосконалення обліку формування та використання прибутку та формулювання конкретних пропозицій практичного характеру дають можливість досліджуваному підприємству підвищити рівень ефективності використання фінансових ресурсів.

Практичне значення одержаних результатів. Напрацювання, висновки, узагальнення, зроблені в процесі дослідження, є внеском у розвиток теорії та практики обліку доходів та витрат підприємства і можуть бути застосовані у процесі гармонізації облікової системи.

Особистий внесок здобувача. Дипломна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися та одержали відповідну позитивну оцінку III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю» (Полтава, 26 жовтня 2018 року).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано дві наукові праці загальним обсягом 0,5 др. арк.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел, що нараховує 50 найменувань, містить 12 таблиць, 3 рисунки, 4 додатки. Основний зміст дипломної роботи викладено на 88 сторінках друкованого тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, відображено мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення, наведено дані про апробацію одержаних результатів.

У першому розділі «**Теоретичні основи обліку та аналізу фінансових результатів суб'єкта господарювання**» – досліджено теоретичні формування доходів та витрат, охарактеризовано основні методичні підходи до оцінки їх динаміки та впливу на показники фінансового стану.

Категорія фінансових результатів найтіснішим чином пов'язана з питанням визначеннями доходів і витрат. Фінансовий результат діяльності підприємства визначається як різниця між її доходами і витратами. Такий підхід є загальноприйнятим в практиці господарюючих суб'єктів.

В процесі виробничо-фінансової діяльності організації отримують доходи, які формуються з різних джерел, мають різну форму, різну структуру і спрямовуються також на різні цілі.

При формуванні витрат традиційно забезпечується їх групування по наступним елементам: матеріальні витрати; витрати на оплату праці; відрахування на соціальні потреби; амортизація; інші витрати.

Всі доходи і витрати, що відповідають цим визначенням, беруть участь у формуванні фінансового результату організації.

Кінцевий фінансовий результат організації складається під впливом: фінансового результату від продажу продукції (робіт, послуг) та інших доходів і витрат.

Фінансовий результат діяльності підприємства є показником значущості

даної організації в народному господарстві. Загальний фінансовий результат діяльності підприємства, бухгалтерський прибуток або збиток, являє собою суму результату (прибутку або збитку) від реалізації продукції, товарів (робіт, послуг), результату (прибутку або збитку) від фінансової діяльності (відсотків, отриманих і сплачених), операційної діяльності (доходів і витрат), доходів і витрат від інших позареалізаційних операцій.

До фінансових результатів належать такі показники: валовий прибуток (збиток), прибуток (збиток) від продажів, прибуток (збиток) до оподаткування, чистий прибуток (збиток), нерозподілений прибуток. Ефективність діяльності підприємства оцінюється за допомогою показників прибутковості і рентабельності.

Фінансовий результат являє собою приріст (зменшення) капіталу організації, викликаний її підприємницькою та іншою діяльністю. Перевищення доходів над видатками формує фінансовий результат у вигляді прибутку, а перевищення витрат над доходами – збиток.

За джерелами формування	За видами діяльності	За елементами
- прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг); - прибуток від іншої реалізації.	- прибуток від операційної діяльності; - прибуток від інвестиційної діяльності; - прибуток від фінансової діяльності.	- валовий прибуток; - прибуток від господарської діяльності; - прибуток до оподаткування; - чистий прибуток (збиток).

Рис. 1. Класифікація видів прибутку за різними ознаками

Прибуток – одержаний підприємством дохід, зменшений на величину понесених витрат. Оскільки основна частка доходів підприємства припадає на реалізацію продукції у вигляді виручки від реалізації, а витрати прирівнюються до повної собівартості реалізованої продукції, то прибуток можна розраховувати, як різницю між чистим вибором (після сплати ПДВ, акцизів, відрахувань у позабюджетні і бюджетні фонди) і повною собівартістю. Види прибутку можуть бути систематизовані за певними ознаками як на рис. 1.

Трактування прибутку в рамках академічного підходу відображає різницю між економічними доходами підприємства і його економічними витратами. В умовах існування бухгалтерського та податкового обліку, вимоги яких висувають тимчасову визначеність фактів господарського життя при визначенні фінансового результату звітного періоду, економічний прибуток

може служити лише плановою (еталонною) величиною, до якої має прагнути підприємство. Крім даної обставини в конкретних умовах діяльності підприємство змушене нести не завжди обґрунтовані економічні витрати, а також у нього не завжди є можливість забезпечувати 100 % отримання потенційних економічних доходів. Все це закономірно призводить до того, що фактичний прибуток завжди відрізняється від економічного. Підприємницький підхід відображає міжнародне трактування прибутку, яке розглядає результат прибутку як зміну власного капіталу підприємства.

Значення прибутку полягає в тому, що він відображає кінцевий фінансовий результат. Разом з тим на величину прибутку, його динаміку впливають фактори, як залежні, так і не залежать від зусиль підприємства. За рівнем отриманого прибутку визначається рівень віддачі авансованих коштів, прибутковість авансованих коштів та дохідність вкладень в активи підприємства.

У другому розділі «Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства» здійснено всебічну оцінку фінансового стану досліджуваного підприємства, проаналізовано його майновий стан та здійснено характеристику його облікової політики.

Вартість майна досліджуваного підприємства зросла протягом 2015-2017 рр. на 89 млн. 991 тис. грн (45,1 %). Це обумовлене збільшенням вартості необоротних активів – на 87 млн. 918 тис. грн (у 2,1 рази), в тому числі основних засобів на 38 млн. 968 тис. грн (51,5 %), тоді як вартість оборотних активів знизилася на 1 млн. 927 тис. грн (1,8 %). Зниження вартості оборотних активів відбулося за рахунок зменшення обсягу готової продукції та товарів на 11 млн. 186 тис. грн (32,3 %) та поточної дебіторської заборгованості на 7 млн. 551 тис. грн (12,2 %). Разом з тим спостерігалось збільшення суми грошових коштів та поточних фінансових інвестицій – на 3 млн. 814 тис. грн (у 18,2 рази).

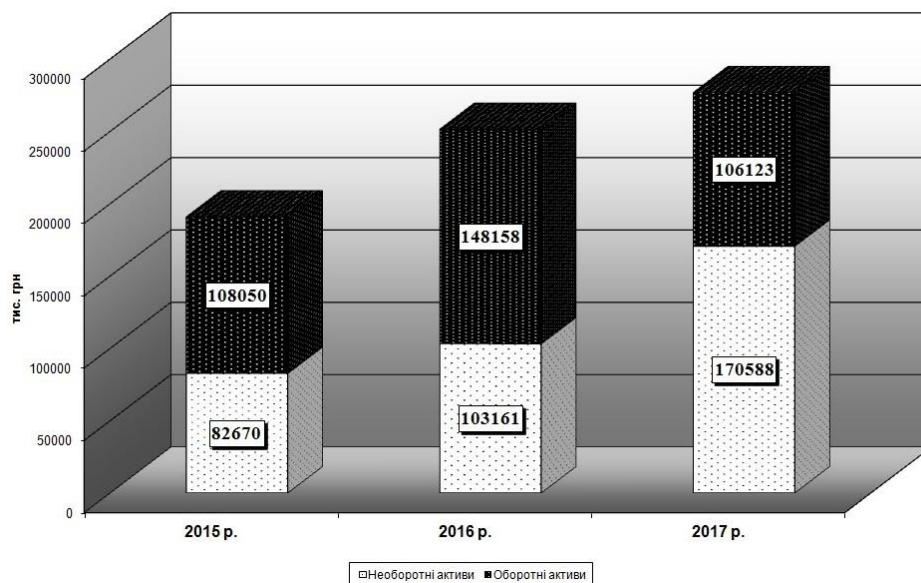

Рис. 1 Структура активів ТОВ «Полтава-Сад» в 2015-2017 рр.

Протягом досліджуваного періоду за характером обороту зросла частка необоротних активів із 43,3 % в 2015 році до 61,6 % в 2017 році. За формою

функціонування необоротні активи повністю склалися із необоротних активів у матеріальній формі. За чутливістю до інфляційних процесів частка монетарних активів знижувалася і становила 33,4 % у 2015 році, 31,3 % у 2016 році та 21,4 % у 2017 році, що знижує ризик зменшення реальної вартості в умовах постійного зростання цін. За рівнем ліквідності найбільшу питому вагу займали важколіквідні оборотні активи. Їх питома вага становила – 43,3; 41,0 та 61,6 % відповідно. Високоліквідні активи становили лише незначну частку – 0,1 % в 2015 році, менше 0,1 % в 2016 році та 1,5 % в 2017 році.

Графічно співвідношення між оборотними та необоротними активами наведено на рис. 1.

Аналіз фінансової стійкості підприємства за системою відносних показників наведено в табл. 2. Виконані розрахунки свідчать про достатньо високий рівень фінансової стійкості досліджуваного підприємства за показниками структури джерел формування капіталу.

Таблиця 2

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Полтава-Сад» за системою відносних показників в 2015-2017 рр. (станом на кінець року)

Показник	Роки			Зміни (+,-) 2017 р. до 2015 р.
	2015	2016	2017	
Показники структури та джерел формування капіталу				
1.1. Коефіцієнт фінансової автономії	0,669	0,561	0,512	-0,157
1.2. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,331	0,439	0,488	+0,157
1.3. Коефіцієнт фінансового ризику	0,495	0,783	0,952	+0,458
1.4. Коефіцієнт фінансової стабільності	2,022	1,278	1,050	-0,971
1.5. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,004	0,225	0,227	+0,223
1.6. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,008	0,370	0,308	+0,300
1.7. Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,992	0,630	0,692	-0,300
Показники стану оборотних активів				
2.1. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,352	0,268	x	x
2.2. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,416	0,255	x	x
2.3. Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,082	0,558	x	x
2.4. Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,005	0,001	x	x
Показники стану основного капіталу				
3.1. Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,614	0,626	0,579	-0,035
3.2. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,397	0,357	0,414	+0,018
3.3. Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,185	0,202	0,227	+0,042
3.4. Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	1,307	1,436	0,622	-0,685

Через перевищення вартості необоротних активів над сумою власного капіталу значення коефіцієнту маневреності власного капіталу має від'ємне значення. Що стосується розрахованих показників стану основного капіталу, варто відмітити, що коефіцієнт майна виробничого призначення, що показує, яку частку у майні займають основні засоби та оборотні виробничі фонди, у 2015 р. становив 61,4 %, а в 2017 р. зменшився на 3,5 відсоткові пункти та становив 57,9 %, що є негативною тенденцією. Значення коефіцієнту реальної вартості основних засобів у майні свідчить про зростання їх частки у складі активів із 49,7 до 41,4 відсотків. Значення коефіцієнта нагромадження

амортизації зросло, що свідчить про негативні тенденції.

За динамікою коефіцієнта співвідношення оборотних і необоротних активів, рівень забезпеченості оборотними коштами досліджуваного підприємства погіршився. Якщо у 2015 році на 1 грн. необоротних активів припадало 1 грн 31 коп. оборотних, то у звітному році – 62 коп. Проведений нами аналіз показників структури активів та пасивів ТОВ «Полтава-Сад» за період 2015-2017 рр. дає можливість стверджувати про достатньо високий рівень фінансової стійкості та наявні тенденції його зниження.

У третьому розділі **«Облік фінансових результатів»** охарактеризовано процес синтетичного та аналітичного обліку доходів та витрат підприємства.

Для узагальнення інформації про доходи від операційної, інвестиційної, фінансової, підприємства (за кредитом рахунків 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76) та фінансові результати підприємства (за кредитом рахунку 79) призначено Журнал 6 с.-г. У розділі II Журналу 6 с.-г. накопичуються аналітичні дані про окремі складові доходів підприємства.

На підставі первинних документів дані про доходи та витрати діяльності відображаються в облікових регістрах, які потім використовуються для узагальнення та визначення фінансових результатів за видами діяльності та по підприємству.

Записи для заповнення Журналу-ордеру № 6 с.-г., Журналу-ордеру № 5 В с.-г. (23,91,92,93) та Журналу-ордеру № 5 Г с.-г. (90,94,95,96,97) здійснюються на підставі первинних документів і зведених відомостей про доходи, витрати та фінансові результати діяльності.

У відповідності з класифікацією доходів і витрат побудовані рахунки обліку господарських процесів на рахунках класу 7 та 9 або 7 та 8 класів по групуванню в 9 клас.

В кредит рахунків класу 7 протягом звітного року відноситься сума загального доходу разом із сумою непрямих податків. Сума непрямих податків щомісяця відображається по дебету цих рахунків (зменшується дохід) – згідно з «Інструкцією по обліку ПДВ» в кредит рахунка 64 «Розрахунки за податками і платежами». Сума чистого доходу, що залишається на рахунках класу 7 щомісяця або вкінці року відноситься в кредит рахунку 79. таким чином рахунки класу 7 закриваються в повній сумі і залишку на них не буде.

В дебет рахунків класу 9 відносимо відповідні витрати. Щомісяця або по закінченню року ці витрати списуються в дебет рахунку 79 «Фінансові результати» в повній сумі. Залишку на рахунках класу 9 не буде.

Отже, рахунки класу 7 і 9 є тимчасовими, на них на протязі звітного періоду накопичується відповідна інформація, яка потім списується на рахунок 79 «Фінансові результати». Сальдо рахунку при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Рахунок 79 «Фінансові результати» має наступні субрахунки:

791 «Результати операційної діяльності»;

792 «Результати фінансових операцій»;

793 «Результати іншої діяльності»;

Для відображення доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт,

послуг), інших операційних доходів використовуються відповідні реєстри, які складаються на підставі первинних документів (ТТН, приймальних квитанцій, прибуткових касових ордерів тощо).

Реєстр документів щодо реалізації готової продукції (ф. № 6.1 с.-г.) використовують для накопичення даних щодо продажу окремих видів сільськогосподарської продукції за видами реалізації та для аналітичного обліку розрахунків із заготівельними та іншими організаціями і особами. Реєстр має три розділи: «Відправлено», «Прийнято» і «Відмітка про оплату». У реєстрах у хронологічному порядку спочатку записують: назву покупця або замовника, дату складання і номер товарно-транспортної накладної, кількість відвантаженої продукції та її собівартість. У графах 8-19 (в розділі «Прийнято») записують номер приймальної квитанції, реєстру або іншого документа заготівельної організації (одержувача продукції); прийняту кількість у натурі та залікову масу продукції; виручку за цінами реалізації; податок на додану вартість; акцизний збір та загальну суму до оплати (кредит субрахунку 701).

У четвертому розділі **«Аналіз фінансових результатів та напрямки підвищення їх рівня»** проаналізовано склад, структуру та динаміку доходів і витрат підприємства.

Ефективність господарської діяльності підприємства оцінюють шляхом порівняння витрат і фінансових результатів. Водночас сума прибутку характеризує лише абсолютний ефект. Щоб зробити висновок про рівень відносної ефективності, отриманий прибуток необхідно зіставити з вкладеним капіталом, використаними ресурсами або здійсненими витратами. Для цього обчислюють відносні показники ефективності: рентабельність та окупність.

Як видно з показників (табл. 3), для досліджуваного підприємства протягом 2015-2017 рр. характерне зниження основних показників, які характеризують ефективність фінансово-господарської діяльності.

Відповідно, спостерігається зменшення показників, які характеризують прибутковість основної, операційної, звичайної та в цілому господарської діяльності підприємства. Якщо в 2015 році на 1 грн. виробничих витрат було одержано 1 грн 20 коп. прибутку, то в 2017 році – 31 коп. При цьому показники рентабельності операційних витрат і витрат господарської діяльності зменшилися на 127,4 та 112,3 відсотків, відповідно.

Знизився рівень показників загальної та чистої рентабельності сукупного та власного капіталу на 112,3 та 32,6 % відповідно. При цьому знизився рівень рентабельності основних засобів і запасів. Якщо в 2015 році на 1 грн середньорічної вартості основних засобів і запасів припадало 36,4 коп. прибутку до оподаткування та чистого прибутку, то в 2017 році на 1 грн середньорічної вартості основних засобів і запасів припадало лише 0,3 коп. прибутку до оподаткування та чистого прибутку.

Коефіцієнт окупності сукупного капіталу зменшився через випередження темпів зростання середньорічної вартості сукупного капіталу порівняно із темпами зростання чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Його рівень зменшився із 0,556 пунктів у 2015 р. до 0,489 пунктів у 2017 р.

Таблиця 3

**Показники рентабельності та окупності ТОВ «Полтава-Сад»
в 2015 - 2017 рр.**

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення (+/-) 2017 р. до 2015 р.
Показники рентабельності та окупності витрат (витратні показники)				
Рентабельність (збитковість) виробничих витрат, %	182,0	74,6	30,9	-151,1
Рентабельність (збитковість) операційних витрат, %	130,8	32,7	3,3	-127,4
Загальна рентабельність (збитковість) витрат господарської діяльності, %	112,9	21,1	0,6	-112,3
Чиста рентабельність (збитковість) витрат господарської діяльності, %	112,9	21,1	0,6	-112,3
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	2,8	1,7	1,3	-1,5
Коефіцієнт окупності операційних витрат	2,3	1,3	1,0	-1,3
Коефіцієнт окупності адміністративних витрат	48,4	17,7	24,3	-24,2
Коефіцієнт окупності витрат на збут	90,5	57,9	106,2	+15,7
Показники рентабельності реалізованої продукції (дохідні показники)				
Рентабельність (збитковість) продажу, %	64,5	42,7	23,6	-40,9
Рентабельність (збитковість) доходу від операційної діяльності, %	56,7	24,7	3,2	-53,4
Показники рентабельності та окупності капіталу (активів)				
Загальна рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, %	32,9	6,3	0,3	-32,6
Чиста рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, %	32,9	6,3	0,3	-32,6
Загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	53,5	10,4	0,5	-52,9
Чиста рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	53,5	10,4	0,5	-52,9
Загальна рентабельність (збитковість) основних засобів і запасів, %	36,4	7,2	0,3	-36,1
Чиста рентабельність (збитковість) основних засобів і запасів, %	36,4	7,2	0,3	-36,1
Коефіцієнт окупності сукупного капіталу	0,556	0,343	0,489	-0,067
Коефіцієнт окупності власного капіталу	0,905	0,564	0,913	+0,009
Період окупності сукупного капіталу, років	3,0	15,8	345,6	+342,5
Період окупності власного капіталу, років	1,9	9,6	185,0	183,2

Достатній обсяг прибутку забезпечує розширення виробництва та вирішення завдань, що стоять перед підприємством. Керівництву слід приділяти більше уваги сферам реалізації і збуту продукції, оскільки як потреби і запити споживачів ростуть і стають все більш індивідуальними, а ринки пропозиції – різноманітнішими. На підприємстві повинні розроблятися планові заходу по збільшенню прибутку, наприклад:

- збільшити швидкість відвантаження готової продукції (в періоди зростання попиту скоротити час перерв в святкові дні, швидко реагувати на запити контрагентів);
- зниження собівартості продукції шляхом раціонального використання матеріалів, виробничих потужностей і площі, робочої сили та робочого часу;
- розширення ринку продажів шляхом пошуку нових клієнтів, участі в різних ярмарках;
- проведення масштабної й ефективної політики в галузі підготовки та підвищення рівня кваліфікації персоналу
- підвищити ефективність збутової діяльності підприємства (підвищити швидкість руху оборотних коштів, скоротити обсяги виробничих запасів, максимізувати швидкість руху готових виробів від виробника до покупця);

- збільшення виробничих потужностей, що призведе до збільшення обсягу робіт, що виконуються;

- скорочення витрат на виробництво шляхом підвищення рівня продуктивності праці, матеріалів, електроенергії, обладнання;

- суворе дотримання укладених договорів між виробником і замовниками. Для цього необхідно проводити аналіз постачальників і споживачів, ринків збуту.

Щоб збільшити прибуток, потрібно постійно проводити маркетингові дослідження ринків, вивчати бажання споживачів і купівельну спроможність, а також оцінювати конкурентів. В результаті досліджень і аналізів можна збільшити ціну на продукцію, обсяг виробництва, різницею між собівартістю і ціною продукції. Але при цьому слід брати до уваги якість продукції. Адже покупці не будуть купувати продукцію з високою ціною і низькою якістю.

Внаслідок аналізу можливо буде ввести нові методи управління, зокрема такі, як спільна робота декількох підрозділів або об'єднання деяких підрозділів в один підрозділ. Всі заходи із збільшення прибутку, зниження витрат, поліпшення якості продукції пов'язані між собою.

Необхідно сказати, що для досягнення фінансової стійкості та платоспроможності на сучасних ринках підприємству необхідно вміти планувати, розраховувати, визначати тенденції та закономірності діяльності. Це дозволить підприємству ефективно функціонувати. Тому кожна компанія прагне залучити більш кваліфікованих фахівців, але не всякий фахівець, як правило, готовий працювати за ту винагороду, що пропонує підприємець. З цього можна зробити висновок, що головна проблема сільськогосподарських підприємств – дефіцит кадрів.

Для ефективного управління прибутком потрібно дотримуватися низки вимог, які характеризують процес підприємства:

по-перше, необхідно об'єднати управління прибутком і загальну систему управління підприємством. Управлінські рішення впливають на величину прибутку в будь-якому випадку;

по-друге, необхідно проводити комплексний характер формування управлінських рішень, тому що управлінські рішення тісно пов'язані з кінцевим результатом управління прибутком і в деяких випадках можуть чинити негативний вплив. А при розгляді управління прибутком як комплексної системи дій, можна розробити взаємопов'язані управлінські рішення, які будуть приносити результати по формуванню і використанню прибутку на підприємстві в цілому;

по-третє, присутність високого динамізму дозволить враховувати зміни факторів зовнішнього середовища, ресурсів, форм організації, управління виробництвом.

Основою збільшення рентабельності в деяких випадках є впровадження інновацій, які забезпечують можливість виробляти новий вид товарів з найкращою якістю, освоювати нові ринки збуту продукції, вводити організаційно-управлінські нововведення і т.д.

Розглянемо різні варіанти зростання рентабельності підприємства під впливом окремих факторів.

1. Темпи зростання виручки випереджають темпи зростання витрат.

Можливі причини:

- зростання обсягів виробництва і продажу;
- зміна асортименту продукції.

При збільшенні обсягу виробленої та реалізованої продукції в натуральному виразі виручка збільшується швидше витрат в результаті дії виробничого важеля (левериджу).

Основними елементами собівартості продукції є змінні і постійні витрати. Зміна структури собівартості може істотно вплинути на величину прибутку. «Вкладення капіталу в основні засоби супроводжується зростанням постійних витрат і теоретично, скорочує змінні витрати підприємства. Однак дана залежність носить нелінійний характер, тому знайти оптимальне поєднання постійних і змінних витрат досить складно».

Крім простого збільшення цін на вже існуючий асортимент товарів, підприємство може забезпечити зростання виручки за рахунок зміни асортименту продукції, що продається. Дана тенденція розвитку підприємства є сприятливою з точки зору маркетингу.

2. Темпи зниження витрат випереджають темпи зниження виручки.

Можливі причини:

- збільшення цін на продукцію;
- зміна структури асортименту продукції.

В даному випадку відбувається формальне поліпшення показника рентабельності, але при цьому знижується обсяг виручки, дану тенденцію не можна назвати однозначно сприятливою. Для коректних висновків щодо ефективності змін в діяльності підприємства необхідно провести аналіз ціноутворення і асортиментної політики підприємства.

3. Виручка зростає, витрати скорочуються.

Можливі причини:

- зростання цін;
- зміна асортименту продукції;
- зміна нормативів витрат.

Дана тенденція є сприятливою, і подальший аналіз рентабельності діяльності необхідно проводити з метою оцінки стійкості такого стану підприємства.

Отже, в результаті можна зробити висновок про те, що в основі збільшення фінансових результатів і, як наслідок, зростання показників рентабельності лежать рішення керівництва підприємства по збільшенню його доходів і оптимізації величини витрат.

Отже, в результаті можна зробити висновок про те, що в основі збільшення фінансових результатів і, як наслідок, зростання показників рентабельності лежать рішення керівництва підприємства по збільшенню його доходів і оптимізації величини витрат. Оскільки при розрахунку різних коефіцієнтів рентабельності використовуються різні базові показники, управління рентабельністю на увазі не тільки вплив на фактори формування прибутку (окремі доходи і витрати), але і визначення оптимальної структури активів, джерел фінансування, а також видів і напрямків виробничої діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

В ході вирішення завдань, поставлених для досягнення мети, одержано такі основні результати:

Фінансові результати є універсальною економічною категорією ефективності, яка є ключовим об'єктом наукових досліджень у галузі економічної теорії.

Загальноекономічне визнання суті фінансових результатів пояснює їх як результат зіставлення доходів звітного періоду із витратами. Доходи ототожнюються із споживною вартістю товарів, продукції, витрат з їх фактичною вартістю. Фінансові результати проявляються у вигляді прибутків або збитків. За загальними економічними каналами, джерелом прибутку є не тільки реалізація та сфера обігу.

Ряд вчених вбачають суть прибутку, як економічної категорії, в тих функціях, які він виконує: нагромадження, стимулювання, розподіл.

Функція нагромадження проявляє себе в тому, що прибуток є основним джерелом збільшення власних активів підприємства та гарантом розширеного відтворення виробництва.

Функція розподілу виражається в його привласненні й розподілі між підприємством і державою, між підприємством та власниками. В дослідженнях економістів просліджується переважання тверджень про те, що прибуток належить власникам засобів виробництва. Сучасна економічна теорія і практика передбачають, що прибуток належить власникам підприємства, а не власникам засобів виробництва.

Стимулююча функція прибутку полягає в заохоченні управлінського персоналу за результатами звітного періоду, підвищення рівня оплати праці за високі виробничі показники.

На рівень фінансових результатів впливають різноманітні фактори, пов'язані із тими ж складовими і основними умовами виникнення прибутку, тобто фактори впливу на виробництво, на реалізацію виробленого прибутку та попит.

Фінансовий результат діяльності підприємства складається з:

- фінансових результатів від основної діяльності
- фінансових результатів від фінансових операцій
- фінансових результатів від іншої звичайної діяльності
- фінансових результатів від надзвичайних подій

Доходи це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу.

Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу.

Вартість майна досліджуваного підприємства зросла протягом 2015 - 2017 рр. на 11 млн. 210 тис. грн. (14,0 %). Це обумовлене збільшенням вартості оборотних активів – на 9 млн. 309 тис. грн (27,9 %), тоді як вартість необоротних зросла на 1 млн. 901 тис. грн (4,1 %).

Виконані розрахунки свідчать про високий рівень фінансової стійкості досліджуваного підприємства за показниками структури джерел формування капіталу. Так, фактичне значення коефіцієнта автономії вказує на те, що на кінець 2014 року питома вага власного капіталу у валюті балансу становить 94,3 %. Це на 2,6 відсоткових пункти менше порівняно з 2012 роком, хоча в цілому рівень фінансової стійкості залишається високим. Частка залученого капіталу відповідно зросла з 3,1 % в 2012 р. до 5,7 % в 2014 р. Коефіцієнт фінансового ризику, як обернений показник до коефіцієнта фінансової автономії, збільшився з 0,031 до 0,057 пунктів, тобто у 2012 році на 1 грн. власного капіталу припадало 3 коп. загальної вартості пасивів, а в 2014 р. – близько 6 коп. Значення даного показника перевищує нормативне, а його динаміка хоча і є негативною, однак свідчить про незначне підвищення рівня залежності досліджуваного підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів.

Для узагальнення інформації про доходи від операційної, інвестиційної, фінансової, підприємства (за кредитом рахунків 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76) та фінансові результати підприємства (за кредитом рахунку 79) призначено Журнал 6 с.-г. У розділі II Журналу 6 с.-г. накопичуються аналітичні дані про окремі складові доходів підприємства.

На підставі первинних документів дані про доходи та витрати діяльності відображаються в облікових регістрах, які потім використовуються для узагальнення та визначення фінансових результатів за видами діяльності та по підприємству.

Записи для заповнення Журналу-ордеру № 6 с.-г., Журналу-ордеру № 5 В с.-г. (23,91,92,93) та Журналу-ордеру № 5 Г с.-г. (90,94,95,96,97) здійснюються на підставі первинних документів і зведених відомостей про доходи, витрати та фінансові результати діяльності.

У відповідності з класифікацією доходів і витрат побудовані рахунки обліку господарських процесів на рахунках класу 7 та 9 або 7 та 8 класів по групуванню в 9 клас.

В кредит рахунків класу 7 протягом звітного року відноситься сума загального доходу разом із сумою непрямих податків. Сума непрямих податків щомісяця відображається по дебету цих рахунків (зменшується дохід) – згідно з «Інструкцією по обліку ПДВ» в кредит рахунка 64 «Розрахунки за податками і платежами». Сума чистого доходу, що залишається на рахунках класу 7 щомісяця або вкінці року відноситься в кредит рахунку 79. таким чином рахунки класу 7 закриваються в повній сумі і залишку на них не буде.

В дебет рахунків класу 9 відносимо відповідні витрати. Щомісяця або по закінченню року ці витрати списуються в дебет рахунку 79 «Фінансові результати» в повній сумі. Залишку на рахунках класу 9 не буде.

Отже, рахунки класу 7 і 9 є тимчасовими, на них на протязі звітного періоду накопичується відповідна інформація, яка потім списується на рахунок 79 «Фінансові результати». Сальдо рахунку при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Рахунок 79 «Фінансові результати» має наступні субрахунки:

791 «Результати операційної діяльності»;

792 «Результати фінансових операцій»;

793 «Результати іншої діяльності»;

Для відображення доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), інших операційних доходів використовуються відповідні реєстри, які складаються на підставі первинних документів (ТТН, приймальних квитанцій, прибуткових касових ордерів тощо).

Протягом досліджуваного періоду доходи підприємства в основному склалися із двох частин – чистого доходу від основної діяльності і доходу від іншої операційної діяльності.

Розмір чистого доходу від основної діяльності в 2012 році становив 47 млн. 325 тис. грн, або 88,3 % від загальної суми доходів підприємства. В 2014 році рівень чистого доходу від основної діяльності становив 61 млн. 180 тис. грн, тобто зріс на 13 млн. 855 тис. грн (29,3 %). Дохід від іншої операційної діяльності в 2012 році становив 6 млн. 163 тис. грн, а в 2014 році – 8 млн. 62 тис. грн, тобто збільшився на 1 млн. 899 тис. грн (30,8 %).

На основі проведеного аналізу ми можемо запропонувати наступні шляхи покращення обліку фінансових результатів діяльності досліджуваного підприємства:

1. Запровадити на підприємстві аналітичну роботу, що дасть змогу відшукувати резерви збільшення прибутковості.

2. Провести автоматизацію обліку, що значно полегшить працю бухгалтерів, та збільшить продуктивність праці.

3. Розробити окремі графіки документообігу для обліку на різних ділянках, та контролювати їх виконання.

4. Для забезпечення достовірної інформації в звітності підприємства, розробити графік проведення щорічної інвентаризації.

5. Суворо дотримуватися затвердженого графіка документообороту всім працівникам, які складають первинні документи.

6. Комп'ютеризувати облік шляхом впровадження програми «1С-Бухгалтерія». За рахунок впровадження автоматизованого обліку підприємство має можливість скоротити трудові витрати та зменшити помилки.

7. ТОВ «Полтава-Сад» потрібно вдосконалювати планування фінансової роботи. Для цього пропонуємо ввести в штатну посаду фінансового аналітика. Підприємству необхідне оперативне (місячне) фінансове планування і фінансове планування на 6-9 місяців. Задачею такого планування є забезпечення фінансування діяльності підприємства і раціональне використання тимчасово вільних коштів.

Зокрема, пропонуємо переглянути нормативи забезпечення підприємства оборотними фондами, проводити підрахунок резервів збільшення обсягу продукції від можливої економії матеріальних витрат з урахуванням досягнутого на підприємстві показника матеріаловіддачі.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

1. Кузьменко А. І. Економічна оцінка доходів та шляхи підвищення прибутковості підприємства / А. І. Кузьменко // Економіка і підприємництво: організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу : зб. наук. пр. / ПДАА. – Вип. 18. Том 2. – Полтава, 2018. – С. 136-139.

2. Кузьменко А. І. Особливості управління прибутком сільськогосподарських підприємств / А. І. Кузьменко // Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю». – Полтава. : ПДАА, 2018. – С. 54-56.

Анотація

Кузьменко А. І. Методика й організація бухгалтерського обліку та аналіз фінансових результатів. – Рукопис.

Дипломна робота на здобуття ступеня вищої освіти магістр за освітньо-професійною програмою Облік і оподаткування спеціальності 071 «Облік і оподаткування». – Полтавська державна аграрна академія, Полтава, 2018.

Досліджено сутність прибутку як економічної категорії, її еволюцію та значення на сучасному етапі розвитку ринкових відносин. Вивчено категорію «фінансові результати» як об'єкт обліку та аналізу, визначено структурні переваги їх формування в сучасній обліковій практиці. Обґрунтовано необхідність удосконалення класифікації фінансових результатів у взаємозв'язку з видами діяльності з метою формування єдиної інформаційної бази для їх обліку та аналізу. Критично проаналізовано стан обліку фінансових результатів, виявлено недоліки в організації та методиці, встановлено причини та розроблено пропозиції, спрямовані на їх усунення. Уточнено структуру звіту про фінансові результати з метою його удосконалення. Розкрито організаційні та методичні підходи до економічного аналізу та зовнішнього аудиту фінансових результатів. Проаналізовано доходи, витрати та фінансові результати підприємства. Здійснено оцінку рентабельності діяльності підприємства та її факторний аналіз.

Ключові слова: прибуток, фінансові результати, облік, аналіз, звіт про фінансові результати, рентабельність.

Summary

Kuzmenko A.I. Methodology and organization of accounting and analysis of financial results. – The manuscript.

Graduate work for obtaining a higher education Master's degree in educational and professional program Accounting and taxation of specialty 071 «Accounting and taxation». – Poltava State Agrarian Academy, Poltava, 2018.

The essence of profit as an economic category, its evolution and importance in the current development of market relations were investigated. «Financial results» as an object of accounting and analysis was studied, the structural advantages of their formation in modern accounting practices were defined. The necessity of classification of the financial results in correlation with types of activity was proved in order to create a common information base for their accounting and analysis. The state of accounting of the financial results was analyzed critically, the disadvantages

in organization and methodology were revealed, the causes were identified and the proposals directed to eliminate them were developed. The structure of the income statement was clarified for the purpose of its improvement. The organizational and methodological approaches for economic analysis and external audit of the financial results were disclosed. The revenues, the expenses and the financial results were analyzed. The assessment of the profitability of the company and its factor analysis was conducted.

Key words: profit, financial results, accounting, analysis, income statement, profitability.